

Intelligence for Good

Bots op sociale media

Hoe geautomatiseerde accounts het publiek debat sturen

Justice for
Prosperity

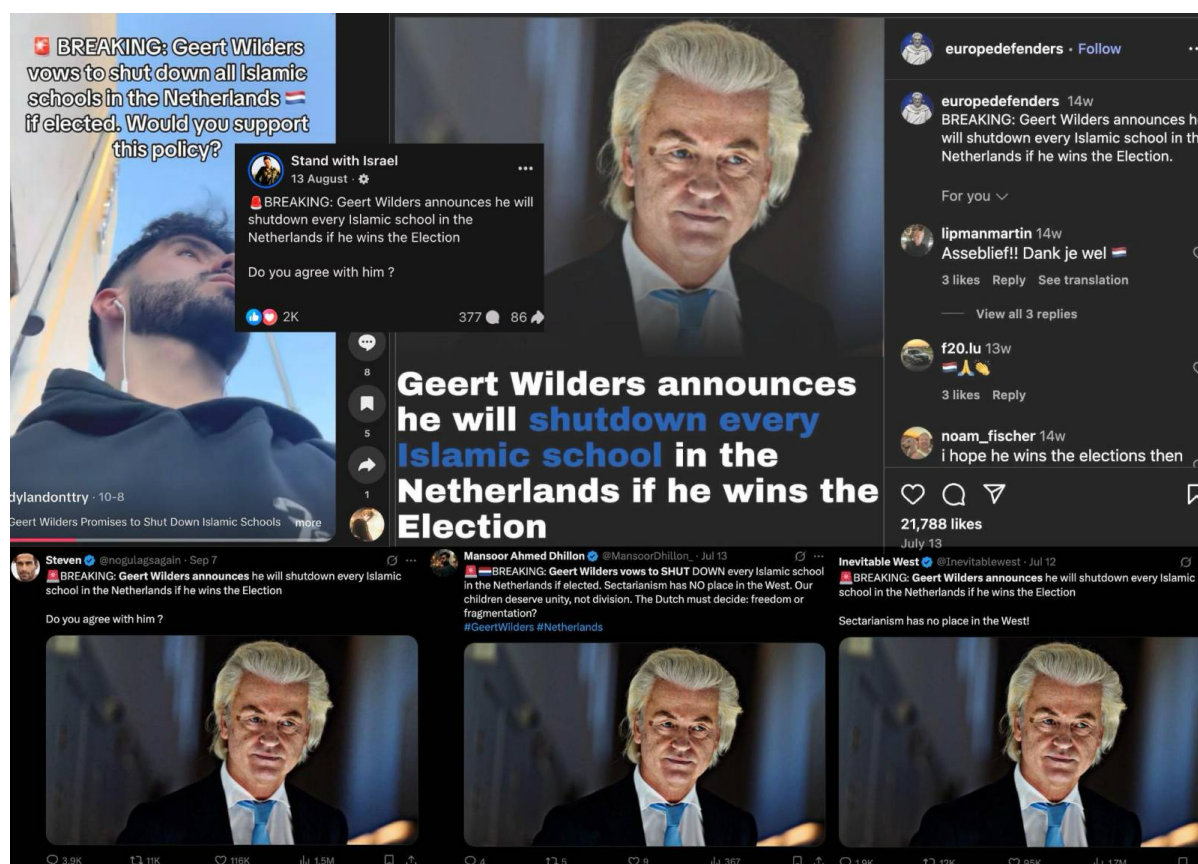

Onderzoeksplatform Justice for Prosperity heeft een geautomatiseerd botnet ontdekt dat sinds 12 juli pro-Wilders-berichten plaatst. Hieronder een voorbeeld, bredere informatie en hoe je jezelf hiertegen kan wapenen.

Op 12 juli 2025 plaatste Geert Wilders op zijn persoonlijke X-account een bericht dat alle islamitische scholen verboden zouden moeten worden. Deze post krijgt tractie door veel verschillende accounts. Slechts 7 minuten later plaatst het account van "Inevitable West" een bericht hierover in het Engels. Dit bericht is, in verschillende variaties, sinds 12 juli door minstens 40 accounts opnieuw geplaatst. In totaal vinden we meer dan 60 maal dezelfde opnieuw geplaatste post op X en daarnaast andere berichten op TikTok, Threads, Facebook en Instagram. Alleen al op X hebben deze posts een bereik van ongeveer 9 miljoen (8.799.709). Dit botnet droeg bij aan een snelle en brede verspreiding van dit bericht. Hieronder een greep uit de berichten die te vinden zijn op de genoemde platformen.

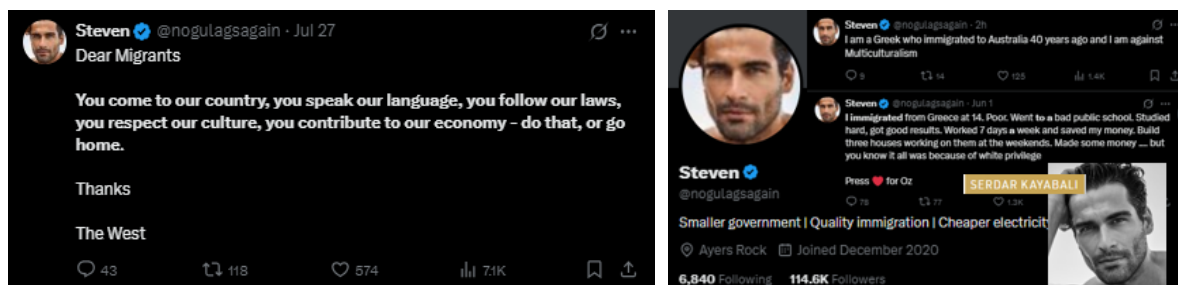
Case study - Steven

De meest actieve bot in het verhaal hierboven heet Steven. Steven speelt een grote rol in het verhaal over de Wilders-posts hierboven. Dit botaccount heeft maar liefst twaalf van de zestig tweets geplaatst, die samen een bereik van bijna **5,5 miljoen weergaven** hebben behaald. Om deze reden duiken we dieper in dit account.

In verschillende berichten op X beweert Steven een Griek te zijn die veertig jaar geleden naar Australië is verhuisd. Inmiddels heeft hij meer dan **114.000 volgers op X**. Aangezien hij immigreerde toen hij 14 was, volgens een tweet van hem, zou hij nu dus meer dan vijftig jaar oud moeten zijn. Hoewel hij naar verluidt zijn hele volwassen leven in Australië heeft doorgebracht, richten zijn berichten zich voornamelijk op de Europese politiek en op migratie.

Als we zijn profielfoto bekijken zien we echter een zichtbaar veel jongere man, die door middel van reverse image search enorm veel gelijkenissen vertoont met het Turkse model Serdar Kayabili.

In tegenstelling tot doorsnee gebruikers post Steven regelmatig dezelfde berichten. Tussen 1 januari 2024 en 14 oktober 2025 plaatste Steven twaalf keer de volgende, migratie kritische boodschap (of een variatie daarop):

Deze berichten bereikten in totaal meer dan 460.000 mensen en leverden ruim 2.300 interacties en meer dan 4.400 retweets op. Deze statistieken stimuleren de algemene zichtbaarheid van de posts van dit account in de tijdlijn van andere gebruikers, inclusief niet-volgers.

Dit alles wijst erop dat het account vermoedelijk strategisch wordt aangestuurd, met als doel specifieke politieke boodschappen te verspreiden en de publieke opinie te beïnvloeden. De discrepantie tussen de opgegeven identiteit en de werkelijke profielfoto versterkt het vermoeden dat het om een kunstmatig of georkestreerd account gaat. Door herhaaldelijk dezelfde inhoud te delen, maximaliseert het de zichtbaarheid en het bereik van zijn narratief. Kortom, Steven functioneert minder als een gewone gebruiker en meer als een instrument binnen een bredere campagne van desinformatie en beïnvloeding.

Een bredere analyse omtrent botnetwerken

Op sociale media circuleren niet alleen menselijke stemmen. Een aanzienlijk deel van de online activiteiten worden gegenereerd door bots, geautomatiseerde accounts die berichten plaatsen, liken of delen zonder menselijke tussenkomst. Uit onderzoek blijkt dat zelfs meer dan 50% van al het internetverkeer afkomstig is van niet-menselijke bronnen. Hoewel sommige bots legitieme functies vervullen (zoals nieuws- of klantenservicebots), worden ze ook steeds vaker strategisch ingezet om maatschappelijke discussies te beïnvloeden.

Om een algemeen beeld te schetsen van bots en desinformatie, leggen we hieronder uit hoe deze middelen worden ingezet.

Bots worden ingezet om...

- **online op te vallen.** Hiervoor is het belangrijk om viraal te gaan en te blijven. Bots kunnen daarbij helpen want ze zijn goedkoop, schaalbaar en effectief in het creëren van zichtbaarheid op sociale media;
- **de boodschap te versterken** door bepaalde hashtags of sleutelwoorden telkens te herhalen;
- **desinformatie te verspreiden** door valse of misleidende berichten opnieuw te plaatsen;
- **de publieke perceptie te beïnvloeden**, bijvoorbeeld door een kunstmatig beeld van brede steun of verontwaardiging te creëren;
- **online intimidatie te versterken** en gecoördineerde aanvallen op journalisten, politici of activisten te lanceren.

In periodes van maatschappelijke spanning zoals de aankomende Nederlandse verkiezingen, crisissen, of internationale conflicten neemt het gebruik van dergelijke netwerken merkbaar toe.

Hoe herken je botactiviteit?

De bots worden steeds beter, onderscheid maken tussen bots en echte mensen wordt daardoor ook steeds lastiger. Gelukkig zijn er nog enkele kenmerkende eigenschappen:

- **profielkenmerken:** een standaard-, vaak herhaald, of gestolen profielfoto, een afwijkende bio of een abrupte stijging in de hoeveelheid volgers;
- **activiteitspatronen:** continu actief, met onnatuurlijk hoge postfrequentie, vaak 24/7. Terwijl normale mensen toch echt 's nachts slapen;
- **taal en inhoud:** vaak herhaalde termen of identieke posts, soms in meerdere talen;
- **netwerkgedrag:** verbonden met clusters van gelijkwaardige accounts die elkaar voortdurend versterken. Daarmee helpen ze elkaar de boodschap te verspreiden en bovengemiddeld snel te groeien;
- **bronanalyse:** vaak verspreiden ze links naar onbetrouwbare websites of anonieme domeinen.

Je belangrijkste wapen blijft een kritische blik: wie profiteert van de boodschap, hoe wordt ze verspreid en welk publiek lijkt men te willen bereiken? Daarnaast zijn er handige factcheck websites, zoals EDMO (European Digital Media Observatory). Dit is een database met duizenden gecontroleerde weerleggingen van misinformatie uit heel Europa.

Waarom is dit relevant?

Inzicht in het gedrag van bots is cruciaal. Ze beïnvloeden welke informatie circuleert, versterken polarisatie en manipuleren daarmee de publieke opinie. Ze geven subtiel richting aan discussies en kunnen impact hebben op het vertrouwen in instituties en op besluitvorming.

Bots zijn vandaag een onzichtbare, maar invloedrijke kracht binnen het publieke debat. Wat ooit begon als eenvoudige geautomatiseerde scripts om trends te volgen of informatie te delen, is geëvolueerd tot een wapen in de strijd om aandacht, invloed en emotie. De case van Steven toont hoe een enkel geautomatiseerd profiel miljoenen mensen kan bereiken, discussies kan sturen en polarisatie kan versterken. Dit alles vaak zonder dat gebruikers het doorhebben. Niet alleen voor professionals is hier een duidelijke opdracht: blijf alert op digitale beïnvloeding en investeer in mediawijsheid, monitoring en samenwerking met factcheckers. Ook alle andere burgers kunnen bijdragen aan het bewaken van de integriteit van onze verkiezingen, want achter elke trending hashtag kan een netwerk van algoritmen schuilgaan dat niet informeert, maar manipuleert. Het herkennen en begrijpen van deze dynamiek is geen luxe, maar een essentiële vaardigheid in het digitale tijdperk.

Wil je bijdragen aan ons onderzoekswerk?

Met jouw donatie maken we onafhankelijk onderzoek mogelijk dat bijdraagt aan maatschappelijke impact: www.justiceforprosperity.org/donate

Justice for Prosperity

SDG HOUSE

Mauritskade 64 | 1092 AD | Amsterdam | The Netherlands
justiceforprosperity.org | safesend@justiceforprosperity.org